

FANLARNI O'QITISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Eshnayeve Feruza Qarshiyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

e-mail:eshnayevef@gmail.com

tel.raqami:+998906002487

Annotatsiya. Mazkur maqolada fanlarni o'qitish jarayonida shakllanayotgan zamonaviy tendensiyalar, ularning nazariy asoslari va amaliy ahamiyati yoritiladi. Unda kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim muhiti hamda integrativ yondashuvning mazmuni tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tendensiyalarining o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish hamda ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, ta'lim tendensiyalari, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Bugungi kunda fan va texnika taraqqiyoti, axborot texnologiyalarining jadal rivoji hamda globallashuv jarayonlari ta'lim tizimiga yangicha talablar qo'ymoqda. Jamiyatda raqobatbardosh, mustaqil fikrlay oladigan, ijodkor va zamonaviy bilimlarga ega shaxslarni tayyorlash ta'limning asosiy maqsadiga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan fanlarni o'qitish jarayonini an'anaviy yondashuv asosida tashkil etish yetarli bo'lmay qolmoqda.

Zamonaviy ta'lim tendensiyalari o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishga qaratilgan bo'lib, bu jarayonda o'qituvchi yo'naltiruvchi va maslahatchi rolini bajaradi. Fanlarni o'qitishda zamonaviy tendensiyalarni joriy etish ta'lim samaradorligini oshirish bilan birga, o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojiga xizmat qiladi.

1. Kompetensiyaviy yondashuv — zamonaviy ta'limning asosiy tendensiyasi.

Kompetensiyaviy yondashuv fanlarni o'qitishda bilimni amaliyot bilan bog'lashni nazarda tutadi. Bu yondashuvga ko'ra, o'quvchi o'zlashtirgan bilimlarini real hayotda qo'llay olishi, muammoli vaziyatlarni mustaqil hal qila bilishi lozim. Fanlarni o'qitishda amaliy mashg'ulotlar, loyiha ishlari, muammoli topshiriqlar muhim o'rin egallaydi. Mazkur yondashuv o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, tahlil qilish, muloqotga kirishish kabi kompetensiyalarni rivojlantiradi. Natijada ta'lim jarayoni hayotiy mazmun kasb etadi.

2. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tendensiyasi

Zamonaviy ta'lim tizimida har bir o'quvchi alohida shaxs sifatida qaraladi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari, intellektual salohiyati va individual imkoniyatlarini hisobga olishni talab etadi. Fanlarni o'qitishda differensial va individual topshiriqlar berish, o'quvchilar bilan individual ishlash ushbu tendensiyaning muhim jihatlaridan hisoblanadi. Bu yondashuv o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ta'lim jarayoniga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantiradi.

3. Innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish

Fanlarni o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash zamonaviy ta'limning muhim tendensiyalaridan biridir. Interfaol metodlar, muammoli ta'lim, loyihaviy ta'lim, hamkorlikda o'qitish usullari o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshiradi. Mazkur texnologiyalar orqali o'quvchilar bilimni tayyor holatda emas, balki izlanish va tahlil jarayonida egallaydilar. Bu esa bilimlarning mustahkam va barqaror bo'lishini ta'minlaydi.

4. Raqamli ta'lim va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari

Zamonaviy ta'limning yetakchi tendensiyalaridan biri raqamli ta'limdir. Elektron resurslar, masofaviy ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar fanlarni o'qitishda keng qo'llanilmoqda. Ayniqsa, pandemiya sharoitida masofaviy ta'limning ahamiyati yanada oshdi.

Raqamli ta'lim vositalari o'quvchilarning axborot bilan ishlash, uni tahlil qilish va saralash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchiga dars jarayonini samarali rejalashtirish imkonini beradi.

5. Fanlararo integratsiya tendensiyasi

Zamonaviy ta'limda fanlararo integratsiya muhim ahamiyat kasb etmoqda. Turli fanlarni o'zaro bog'lab o'qitish orqali o'quvchilarda yaxlit dunyoqarash shakllanadi. Integratsiyalashgan darslar bilimlarning tizimli o'zlashtirilishiga yordam beradi. Fanlararo integratsiya o'quvchilarning bilimlarni turli vaziyatlarda qo'llay olish kompetensiyasini rivojlantiradi va ularni hayotga tayyorlaydi.

Xulosa qilib aytganda, fanlarni o'qitishning zamonaviy tendensiyalari ta'lim tizimining sifat jihatidan yangilanishiga xizmat qilmoqda. Kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim va fanlararo integratsiya ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridir. Ushbu tendensiyalarni amaliyotga izchil joriy etish orqali zamonaviy, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yo'ldoshev J., Usmonov S. **Pedagogik texnologiya asoslari.** – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
2. Saidahmedov N. **Yangi pedagogik texnologiyalar.** – Toshkent: Moliya, 2003.
3. Karimova S. **Zamonaviy ta'lim texnologiyalari.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Jo'rayev R. **Ta'limda innovatsion yondashuvlar.** – Toshkent: Sharq, 2016.
5. O'zbekiston Respublikasi. **Ta'lim to'g'risidagi Qonun.** – Toshkent, 2020.